СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 27. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 3. лютого, 1925. VOL. XXXIII. No. 27. Jersey City, N. J., Tuesday, February, 3, 1925 THREE CENTS

Палата послів відкидає почтовий проект сенату

ВАШИНГТОН, 31. січня. — Комітет палати послів для видатків відкинув нині проект почтового закона, ухвалений уже сенатом.

Комітет заявився проти проекту на тій основі, що через його ухвалу сенат нарушив право палати послів, з якої повинни виходити всі закони, що відносяться до скарбу.

СОЦІЯЛІСТ ВИСМІВАЄ СВАРКУ МЕЖИ РЕПУБЛИКАНЦЯМИ Й ПОСТУПОВЦЯМИ.

ВАШИНГТОН, 31. січня. — Одинокий соціялістичний конґресмен Віктор Берґер в своїй промові висміває сварку межи републиканцями й поступовцями яко бурю в склянці води. Він звертав палаті увагу, що справа не повинна бути порушувана в конґресі. З його слів виходилоби, що він признає рацію републиканським провідникам, які не пускають на партійні наради збунтованих проти проводу поступовців.

ПОЛЬСЬКІ ВИБОРИ ДО АМЕРИКАНСЬКОГО СЕНАТУ?

МИНЕАПОЛИС, Минесота, 31. січня. — Меґнас Джансон, побитий фармерсько-робітничий кандидат на становище федерального сенатора, вніс формальний позов проти признання вибору його противника, републиканця Томаса Шела, бо сей мав бути вибраний при помочи виборчих обманьств та перекупств, за які мали заплатити бутлеґери.

КОНҐРЕС СПІШИТЬСЯ.

ВАШИНГТОН, 31. січня. — Конґрес немовби очунявся нині на думку, що йому лишається всего ледво місяць життя. Сенат зараз став з поспіхом ухвалювати залеглі проекти, і за один день ухвалив їх 137.

Межи ними є закон про видатки на інавґурацію президента й закон про примусове мирове розсуджуванне спірних справ межи стейтами й територіями.

СТРАЙК ТКАЦЬКИХ РОБІТНИКІВ.

БОСТОН, Месечузетс, 31. січня. — Уряд юнії робітників ткацьких фабрик постановили віднестися до робітників зі запитом, чи вони хочуть вийти на страйк для протесту проти 10-процентової знижки заплати робітників сього промислу. Страйк мавби обняти Нову Анґлію й північну часть стейту Ню Йорк.

ЗНОВА ГЕРИНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ.

ҐЕРИН, Илинойс, 31. січня. — Бійка межи прихильниками Клена та його противниками, якої жертвою упав провідник Клена Янґ, так розярила сторони, що побоюючися нового проливу крови, шериф зажадав від ґубернатора стейту стейтової міліції для вдержання порядку.

АМБАСАДОР БЕЗ МЕБЛІВ.

ВАШИНГТОН, 31. січня. — Еміль Дешнер, новий французький амбасадор, обняв нині свій уряд і найшов французьку амбасаду без хатної обстанови. Показалося, що вся стара „форнічер" належала до бувшого французького амбасадора Жісерана, котрий і забрав її зі собою до Франції.

СТРАЙК МАТЕРИЙ ШКОЛЯРІВ.

НЮ ЙОРК, 31. січня. — Коло сотки материй дітий, що ходять до одної школи в нюйорській дільниці Бронксі, заявили містови, що вони починають страйк та не дозволять своїм дітям ходити до школи, до якої їх уряд переніс, поки не вибудується нова школа.

Страйк тревав лишень один день, бо уряд зараз згодився вибудувати новий будинок, а покищо не переносити дітий до другої школи, яку родичі вважають старою й небезпечною.

РЕЛІҐІЙНЕ БОЖЕВІЛЛЯ ПРИЧИНОЮ СТРАШНИХ УЧИНКІВ.

ВЕСТ ЧЕСТЕР, Па., 31. січня. — Місцевий 36-літний фармер Валтер Бинґемен, забив своїх двох дітий, 3-літну дівчину Присилу та 11-місячного сина Віліема.

Поліція наложила на нього плащ для божевільних та відставила до дому божевільних, бо він вічно говорить про Бога, шепчучи: „Я знаю, що Пан Біг їх прийме".

КАМБЕРЛЕНД, Меріленд, 31. січня. — Майнер Расел Мартин, у приступі божевілля на реліґійному тлі підрізав горло своїй жінці та своїм 2 дітям.

Вуйко вбитої жінки почув над раном якийсь підозрілий шум у комнаті родини через стіну. Він встав і бачив, як Мартин виходив з дому з великим ножем, зі свіжою кровію на ньому. Він зайшов до комнати й відкрив страшний злочин. Поліція зараз зловила Мартина, котрий від якогось часу брав живу участь у одній реліґійній секті та все сварився зі жінкою за реліґію.

КОНЕЦЬ СТРАЙКУ.

Джерзі Сити, Ню Джерзі, 31. січня. Юнія візників автомобілевих возів для пасажирів, що зарядила минувшого тижня страйк, погодилася з підприемцями добившися підвишки заплати і одного дня спочинку на десять днів праці.

НОВІ ЗАХОДИ ЗА ЗАКОНОМ ПРО ДІТОЧУ ПРАЦЮ

Вашинґтон 31. січня. — Прихильники міни конституції в тому напрямі, щоби конґрес мав право видавати закони про діточу працю почали нову компанію за ратифікацію сеї поправки до конституції. Їх орґанізації вносять петиції до леґіслятур, які вже заявилися проти поправки, щоби вони ще раз взяли поправку під увагу та змінили свою ухвалу.

Кромі сього прихильники зміни уряджують великі пропаґандові збори за зміною.

НАЙШЛИ ПРОПАВШУ МУЗИКАНТКУ.

Ню Йорк, 31. лютого. — Відому пяністку Леґінську, яка пропала була без сліду минувшої неділі саме в час свого концерту, вже найдено в сенаторії в Бостоні. Найшла її поліція. Вона стратила память і не знає що з нею случилося.

ЗНОВА ТРУП У ГЕРИНІ.

Герин, Илинойс, 1. лютого.— Полісмен Руфус Гвитсон забив вистрілом з револьвера Джосефа филипса, котрий представляючись за федерального аґента зареквірував один місцевий готель. Підчас стрілянини межи ними полісмен відніс легку рану. Покійний здається був помішаний на тлі Ку-Клакс Клена, бо „занявши" готель, взивавусіх Кленсменів піддатися.

ЖЕРТВИ ВУЛИЦІ ЗА ОДИН МІСЯЦЬ.

Ню Йорк, 31. лютого. — За місяць січень погинуло від автів у місті 40 людий. В цілому стейті згинуло від сеї самої причини за сей час 81 особа.

СМЕРТЬ ВІД АЛЬКОГОЛЮ.

Ню Йорк, 31. лютого. — Від алькоголічного затроєння померло тут нині Роберт Тоби, робітник та Джан Матієн, різницький підприємець.

ПІЛСУДСКІ НА ОВИДІ.

Марш. Пілсудскі, який посварився з військовим міністром Сікорським, остаточно закинув думку про недалекий поворот до активної військової служби. Він вертає до політичного життя і першим його таким виступом буде заповіджений реферат у салі варшавської фільгармонії.

ВІДНОВА ПІДЇЗДОВОЇ БОРОТЬБИ НА СХІДНИХ ГРАНИЦЯХ ПОЛЬЩІ.

Варшава 10. січня. — Після Різдва відновили свою діяльність підїздові відділи. Около 50 узброєних людей напало на польську кольонію Ромалін, коло острова, а коло Рівного на вір Забара і цілковито його спалили. Коло Несвіжа на Білій Руси прийшло до завзятої боротьби межи відділом повстанців і польською граничною сторожю. В тім самім окрузі напало 60 узброєних людей на польську оселю Милятин. Так само прийшло до завзятого бою межи польським військом і відділом партизантів коло Кременця.

У Галичині відновлено напади диверзійних відділів в околиці Скалата, який напав на станицю польської поліції коло Луки малої. Поліція втікла, а комапант відділу повстанців забрав документи і лишив записку, в якій дає нагану поліції за її нездарність і обіцює віддати документи після перегляду.

ЯК ТВОРЯТЬСЯ НОВІ ХУТОРІ НА УКРАЇНІ.

Наслідком нового розподілу землі на Україні повстають подекуди у першу чергу на бувших помішицьких лятіфундіях степової України цілком нові селянські оселі. В одному з останніх чисел „Вістей" поміщена цікава замітка про те, як ті нові оселі повстають. Ось на Донеччині у Лиманському районі є новоутворений хутір Ново-Миколаївка. Складається він із виселенців малоземельних селян з північних околиць України. Весною в 1922 р. одержав один селянин від Донецької і Ґуберніяльної земельної Управи дозвіл на заселення бувшої панської землі (біля 2.000 десятин землі) бідним виселенцям. Не дивлячися на те, що на них запущених гуляйполях було незвичайно важко починати господарку, то все таки знайшлося 60 охочих селян, які там побудувалися. Вже в осени 1922 р. було там 50 хаток. Нові поселенці взялися перш за все за нищення суслинків і за будову школи очевидячки попри своє господарство. Нині там істнує вже школа і крамниця споживчого товариства. Школа нараховує тепер вже 35 дітей. Держава забезпечила школу учителем, світлом і опалом. За взірцеву господарку дістали всі хуторяне премію а попри це допомогу в сільсько - господарському знаряддю.

НОВОРІЧНИЙ ПРИВІТ ЕРІО ЧЕХОСЛОВАЦЬКОМУ НАРОДОВІ

Французький премієр Еріо склав на руки посла ЧСР. надзвичайно сердечні бажання чесько - словацькому народові з нагоди Нового Року.

Франція — кажеться у тих бажаннях — є щасливою, що у своїх заходах біля миру й відбудови Европи найшла такого доброго й меткого співробітника, як чехословацька република. Ч. С. Р. не тільки сама швидко закріпила свою державність упорядкувала свої внутрішні справи й придбала собі подив усього світа але й своєю прегарною дипльоматією прийшла з визначною допомогою усім тим, які намагаються створити у повоєнному світі нового духа солідарности. Чехословаччина завсіди була там, де грозилось про пацифікацію.

Дальше Еріо з великим признанням згадує про діяльність Бенеша, якого називає надзвичайно конструктивним духом. „Я згадую особливо на співпрацю Бенеша, коли то ми прийняті чисто французьким ідеалізмом висловлювали прінціпи мирового суду й казали запротоколувати їх поруч з прінціпом забезпеки". (Натяк на женевський протокол). Еріо бажає, щоби ця співпраца французької і чесько -словацької демократії, яка має на меті виключно замирення й перебудову Европи трівала дальше і в новому році.

БІЛЯНС ДІЯЛЬНОСТИ ПОЛЬСЬКОГО ПОГРАНИЧНОГО КОРПУСУ.

Корпус пограничної охорони, що з днем 1. листопада м. р. обсадив на польському боці границю рижського трактату, ось як білянсую свою діяльність на протязі двох місяців:

В тому часі корпус відпер 18 диверзійних ватах, що намагалися перейти на польський бік в силі від 5 до 30 людей. Одночасно той корпус зневтралізував 14 ватаг, що пробували перейти на радянський бік. Збройних нападів на державні обєкти було 15. Радянська прикордонна сторожа загорнула 6 польських жовнір. В боротьбах полягло 2 польських жовнірів і 2 було ранених. Зате польська прикордонна сторожа вбила 14 ранила 12 „бандитів" і цивільних осім. Крім того схвачено 60 „диверзантів" і 3 жовнірів червоної армії арештовано 71 осіб, що намагалися нелеґально перейти кордон, та придержано 349 пачкарів. На радянський бік переселено 51 осіб і придержано 31 виселених радянською владою. Як бачимо білянс діяльности польського пограничного крпусу представляється дуже пважно, вказуючи на „іділічні відносини на східних кресах".

Російські большевики далі роздають землі на Україні на жидівські кольонії.

РИГА, столиця Латвії, 1. лютого. — З Москви повідомляють, що російське большевицьке правительство знову віддало тепер Жидам на кольонізацію 33,750 акрів землі на Кримі.

Большевики хотять ще збільшити область землі на Кримі на жидівські кольонії до 100,000 акрів.

Тепер російське правительство стягає жидівські родини на землі на Україні і на Кримі і оселює їх там, даючи всяку поміч для розбудови хліборобства.

Покищо Жиди не виказали поступу яко елемент хліборобський, але большевики не покидають свого пляну, а далі держаться його.

ФРАНЦУЗИ НЕ ХОТЯТЬ ГОВОРИТИ З НІМЦЯМИ.

ПАРИЖ, 1. лютого. — Тутешня преса пише у відповідь на слова німецького канцлера Лютера, що його предложенне на французько-німецьку конференцію ще завчасне. Покищо, каже преса, Французи ще не спішаться говорити безпосередно з Німцями про непорозуміннє і про евентуальне порозуміннє, але будучність може до сього привести.

БОЛЬШЕВИКИ ХОТЯТЬ ПРИЗНАТИ ДОВГИ В АМЕРИЦІ.

БЕРЛІН, 1. лютого. — З Москви повідомляють, що російський большевицький уряд рішив на нараді зі своїми амбасадорами, що годиться признати давні російські довги в Америці, якщо вона його признає.

ПОЛІТИЧНІ ФАНТАЗІЇ.

ПАРИЖ, 1. лютого. — Тутешня преса налякалась російсько-японського договору і заповідає, що большевики його використають проти Анґлії й Америки. Пізнійше, кажуть тутешні ґазети, коли большевики збольшевичать цілу Азію, вони візьмуться також і до Японії.

НЕ ХОТЯТЬ ЗМЕНЬШЕННЯ АРМІЇ.

РИМ, 1. лютого. — Італійський сенат відкинув проект закона на зменьшенне італійської армії.

ВІЛЬГЕЛЬМ ЗА ВІДБУДОВОЮ МОНАРХІЙ.

БЕРЛІН, 1. лютого. — Бувший німецький цісар Вільгельм вислав одному свому приятелеви в Німеччині свою книжку, а на ній написав власноручно, що кращу будучність Німеччини і Росії запевнить лише відбудова монархій в обох сих державах.

ВІДЕНЦІВ ОПАНУВАЛА БЕЗНАДІЙНІСТЬ.

ВІДЕНЬ, 1. лютого. — Чужинці, що відвідують тепер Відень, помічують, що він цілком змінився і то змінився на гірше.

Нема тут давньої веселости, ані живости у людий, на улицях, в театрах і по всіх прилюдних місцях. Люди сумні і прибиті горем, нуждою, а найбільше безнадійностю, яка оступила душі Віденців від часу упадку Австрії.

Також промисл і торговля у Відні в занепаді і нема надії серед теперішних умов на поправу та на якийнебудь зворот до ліпшого.

Ся безнадійність проявлюється теж і в пресі та в політиці, тому Віденці падкі до змін і приняли би злуку з Німеччиною.

ТУРКИ І ГРЕКИ.

АТЕНИ, столиця Греції, 1. лютого. — Турецьке правительство прогнало з Царгорода (Константинополя) православного патріярха.

Сим воно нарушило договір з Грецією і тепер Греки кричать о пімсту проти Турків у Греції.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПРАПОР В МОСКВІ.

МОСКВА, 1. лютого. — Сюди приїхав французький амбасадор Ербетт. Він замешкав хвилево в домі, де містилась запомогова орґанізація Нансена.

Там вивішено французький прапор і большевики привитали амбасадора французьким національним гимном.

БОЯТЬСЯ ПОВСТАННЯ СЕЛЯНСТВА ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

МОСКВА, 1. січня. — Один з „тройки", що тепер правлять Росією, Сталін, заявив на конференції комуністичної партії московського округа, що він не вірить у звідомлення большевицьких урядовців з місць, котрі запевнюють, що по селах все гаразд.

Сталін каже, що по селах велике невдоволенне, якому треба негайно зарадити, коли влада хоче зарадити бунтам селян.

Передівсім, на думку Сталіна, треба селянству признати більше свободи слова і дати змогу свобідно сказати про його недомагання. А тоді можна буде зарадити і невдоволенню і бунтам.

Український патріотизм.

Вчера писали ми про погубний французький патріотизм негативний, який опирається на ненависти Німців, а рівночасно фалшивий, бо основою сеї ненависти є фалш, брехня. І згадали теж, що і польський патріотизм є тільки малпячим наслідуванням французького.

Можна ще додати, що Французів таксамо як Поляки малпують теж Румуни, котрі загалом аж рвуться так раді-б у чомунебудь наслідувати Французів.

* * *

Сьогодняж хочемо сказати дещо про патріотизм український.

Сей патріотизм то вже цілком щось противне патріотизмови французькому, польському, румунському. І як тамтой негативний і фалшивий, так сей позитивний і справедливий. Український патріотизм позитивний, бо не опирається на запереченню чогось, але на признанню найкрасших і найчистійших цінностий людини. Він справедливий, бо його основа виходить з одної вічної правди.

Ся правда така: Українці признають право до вільности і право рішати про свою долю не тільки собі, але й усім народам, без якоїнебудь ріжниці або застереження.

А цінности такі: Любов рідного краю, мови, пісні, культури, традиції, боротьби і змагань народу до вільности, вільности людини і нації, ідеалу рідної вільної держави.

* * *

Правда, в українському патріотизмі є також елемент ненависти — до Поляків, Москалів, Румунів. Але Українці ненавидять Поляків, Москалів, Румунів не тому, що сі Поляки, Москалі, Румуни, або тому, аби їм перечили права жити. Ні, Українці ненавидять у тих народів сю погану, звироднілу душу, що перепоєна фалшом і жадобою людської кривди та стремить до того, аби загарбати вільність людям і народам. Українці мусять ненавидіти ту звироднілу душу, бо вони-ж мають приложити труду і сили, щоб її зломити, а щоб Поляки, Москалі, Румуни замісць діявольскої душі дістали нову душу — людини. Се шляхотне завдання Українців для добра свого власного, але і для добра навіщених Поляків, Москалів, Румунів. А загалом теж і для добра загально-людського. Сей елемент ненависти не виходить з негативного, але з позитивного патріотизму. Він виходить з любови і для любови.

І длятого так як французький патріотизм погубний і з певним виглядом на смерть, так знову патріотизм український здоровий, творчий, оживляючий і з певним виглядом на життє.

Знова американська чека.

Піднята свого часу думка реґістрації людий в Америці не втихає.

Думка виринула певно ще в военні часи, коли й уряд і громадянство було просто в божевільнім страху перед шпигами ворожих держав та удержували цілий ряд шпіонських орґанізацій, які під ріжними покришками шпигували за людьми, які не годяться з урядом у поглядах на війну.

Способи военної шпіонажі хотіли декотрі люди розтягнути й на повоенний період. Вдоволені зі сього булиби передовгім шпиги, які після війни опинилися без джабів. Немовби спеціяльно для них придумано три роки тому плян реґістрації всіх чужинців, себто всіх іміґрантів, які не дістали американського горожанства. Навіть секретар праці, дарма, що він вийшов з робітників, заявився за сею реґістрацією. Малаби вона помагати на ширенне нельояльности супроти Америки та ріжних скрайних поглядів, приміром большевизму. На ділїж вона слідкувалаби за всяким рухом, що стремить до увільнення робітників з влади великих фабрикантів та фабрикантських орґанізацій, та за поправою долі робітників.

Проти сього проекту не виступили родовиті Американці з належитою силою. Мовляв, се справа форейнерів. Що вона може обходити людий, тут роджених. Надармо іміґранти показували уродженцям, що від реґістрації чужинців лишень один крок до реґістрації всіх людий в Америці та до розтягнення поліційної системи на все населенне; Американці спали спокійно й навіть вухом не вели в той бік. І ось немовби на потвердженне слів іміґрантів, виринає вже перший проект реґіструвати всіх жителів, без огляду, чи він має горожанство Америки, чи не має. Нюйорський поліційний комішенер подав сей проект. Він радить видати міський закон, який приказувавби кожному чоловікови записатися в міськім уряді, зложити там свою фотографію, підпис, відтиск палців та носити при собі все реґістраційну карту.

Поліційний комішенер каже, що се помоглоби дуже на знищенне повени злочинів. Очевидно, поліційному комишенерови ніхто не повірить кромі кількох шпигів, котрих невдача заходів поліції проти маси злочинів дотикає так болючо, як комішенера. Решта населення зрозуміє, що тут комішенер хоче лишень збільшити свій уряд та зложити вину за свої невдачі на ціле громадянство. Ніхто розумний зі суспільности не повірить, що реґістрації поможуть на відкритте злочинців або запобіжуть злочинам. Вже неодна держава мала в себе поліційні системи, а ні разу така система не здержувала злочинів. Що більше, сама поліційна система намножує злочини, бо вона деморалізує суспільність і поліцію. Так воно було з царською поліцією, жандармерією й тайною охраною, і так воно є за большевицької поліційної системи, з її червоними міліціонерами, червоноармейцями й чрезвичайками.

Нюйорський комішенер добре зробив, що підняв проект розтягнення поліційної системи на всіх жителів міста, бо в той спосіб він розкрив очи на небезпеку поліційної системи для всіх жителів Америки та розбурхає й заспаних уроженців до боротьби проти нової спроби завести в краю, котрий величається свободами, поліційну систему, достойну хиба російських царів та московських большевиків. Американська суспільність пішле в дубину всі проекти заведення Американської Чеки.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК [illegible]

ЄДИНИМ ФРОНТОМ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи").

При кінці листопада відбулася в Тешині на Чехословаччині знаменна подія: там зібралися на спільну конференцію представники **російських соціялістів-революціонерів і польської соціялістичної партії** (ППС.) Що це не була маловажна конференція, це видно вже з самого списка учасників. З російського боку були на ній найвидатнійші діячі есерівської партії, а саме колишній міністер земельних справ у правительстві Керенського Віктор Чернов, відомий представник цієї партії в II. соціялістичнім Інтернаціоналі Сталінський і, що найцікавійше, особа, захована під прозорим псевдонімом „Алко", або по просту кажучи, Ал(ександер) К(еренський). З польського боку на конференції були: Недзялковскі, Чапіньскі і відомий „знавець" кресових справ Голуфко.

Для характеристики становища цих російських і польських делеґатів до українського питання вистарчить пригадати ось що: Найвинзачнійший з поміж російських делеґатів, Керенський, поборював, як премієр російського „Тимчасового Уряду" в 1917 році всіми заходами тодішні ще тільки автономістичні змагання Українців і кинув був на адресу Українців відомі „золоті" слова: „Брате, хто дав тобі 30 сребренків?" Иншими словами: хто підкупив грішми Українців, щоби вони домагалися автономії і розривали тим способом єдність Росії?. Знов же польський делеґат Голувко, спеціяліст у справі українського пинання в польській делеґації, видав недавно брошуру „Квестія народовосьцьова в Польсце", в якій він каже, що Волинь Полісся це справді території з малим польським населенням, але зате Галичина „орґанічною споріднена з Польщею".

Звіт з конференції був поданий в соціялістичній пресі. З нього виходить, що конференція дійшла до порозуміння у всіх питаннях, що стояли на денному порядкові. Деякі рішення конференції мають безпосередне відношенне і до української справи, хоч про неї не згадується виразно ніде ні словом.

Так на першому місці денного порядку стояла справа „Взаємини Польщі і Росії". Після дискусії, яка велася, як пише берлінська ессерівська ґазета „Дні", в щиро приятельськім тоні, були ухвалені між иншими, такі резолюції:

Конференція висловлюється безумовно протиякого небудь вмішуванняся одної країни у внутрішні справи країни другої.

Обидві партії будуть вести боротьбу проти націоналістичної і большевицької аґітації в своїх країнах.

Врешті російські есери заявили, що „соціялістична демократія Росії не **наміряється в ніякому разі рішати оружною силою питання російсько-польських кордонів".**

Хоч у цих резолюціях ніде нема слова „Україна", то не має найменшого сумніву, що вони підносяться в першу чергу до українського питання. Перше всього дивно стає, коли говорять про нарушення кордонів і вмішування у внутрішні справи представники соціялістичних партій двох народів, які **не мають зі собою ніде спільних границь.**

Поляки не сусідують ніде безпосередно з Великоросами. Поміж територіями цих двох народів лежать українські землі, білоруські, литовські і инші.

Навіть коли взяти на увагу теперішні кордони польської і російської держав, то й тоді бачимо, що ані в теперішній Польщі нема Росіян, ані в теперішнім радянськім союзі нема Поляків.. На території Радянського союзу живуть тільки на Україні в невеличкій кількости окатоличені Українці, з яких большевицький уряд робить тепер „на ґвалт" польську національну меншість, друкує для них польські книжки, виділює їх в окремі польські адміністраційні райони, щоб з одного боку ухоронити їх перед українізацією, а з другого показати своїй польській сусідці свою ліберальність в національним питанню. Так само на території теперішньої Польщі живе тільки цілком незначна кількість Великоросів, розкиданих поміж чужим населенням. За те живе там сім міліонів Українців, які одначе Панів Чернова і Керенського мало, що обходять.

Коли не зважаючи на те, польсько-російська соціялістична конференція говорить про польсько російські кордони, то видно з того, щ обидві партії стоять не на становищі вільного самоозначення народів, тільки на державному становищі. Виходить з того, що вони вважають себе державними партіями, які мають право говорити за всі національности на їх державній території і рішати про їх долю без їх згоди.

Резолюції польсько-російської соціялістичної конференції були отже першим міждержавним договором між Польщею і Росією, що до спірних справ підписаними поки що двома громадськими групами. Коли взяти на увагу, що не забаром має відбутися подібна конференція польських соціялістів з російськими меншевиками, то побачимо, що тут почата ціла акція, завданням, якої дійти до порозуміння між Польщею і будучою небольшевицькою Росією шляхом через громадські орґанізації.

Наведені резолюції тешинської конференції показують, що і польські пепееси і російські есери, заговоривши про справу українських земель, станули відразу на становищі **традиційної політики, яку вела Польща і Росія** супроти України від часів великої руїни. Польські і російські соціялісти порозумілись коштом українських земель і погодились на теперішній поділ їх поміж Польщею і Росією. Тільки так можна толкувати резолюції про невмішування в чужі внутрішні справи і про недоторканність теперішніх кордонів. Обидва вороги порозумілись коштом третого спільного врога, якого вони обидва спільно бояться. Вони знайшли між собою спільну дорогу на підставі засади: ворог мого ворога є моїм приятелем.

Таке рішення про українські справи без участи Українців характерне навіть для польських соціялістів, коли пригадати собі на недавні події. Ще як було в Англії правительство Макдональда, то польські соціялісти занепокоені, тою лихою славою, яка була витворилась про утиски непольських народів, про польські порядки в західній Европі, старалися вибілити себе перед західно европейськими соціялістами і задля того пробували увійти в **порозуміння з деякими українськими соціялістичними орґанізаціями.** Ці старання тоді цілком не вдались. Тепер, коли в Англії уряд Макдоналда уступив, змінилася політична ситуація і польські соціялісти зі спокійним сумлінням могли порозумітися з російськими товаришами, щодо українських справ, не оглядаючися цілком на Українців.

Польські і російські соціялісти висловилися далі проти „націоналістичної пропаганди" в своїх державах. Вони не бачуть того, що це власне польський і російський шовінізм розбуджує серед „національних меншостий" націоналізм, і не роблять ріжниці між націоналізмом панующої і поневоленої нації. Соціялістична політика Захіної европи співчуває націоналізмови поневолених націй і недавно цілком англійська робітнича партія ухвалила резолюцію проти політики англійського імперіялізму в Єгипті. В тій резолюції англійська робітнича партія ставить домагання до англійського уряду вивести з Єгипту англійські війська. З другого боку та сама соціялістична політика звертається проти шовінізму панівних націй. Для Росіян і Поляків цеї ріжниці нема. Для них є шовіністами українські селяни й робітники вже тому, що вони не хотять добровільно дати себе зїсти Москві і Варшаві.

Таксамо зобовязалися обидві партії на конференції вести боротьбу з **большевицькою аґітацією.** І тут вони не розуміють, що власне польська нетерпимість є головною підоймою поширення большевицької аґітації на західно-українських землях. Доведені до розпуки Українці під Польщею і Румунією готові шукати часто помо в другого ворога і йдуть кличем „хоч гірше, але инше".

Польські і російські соціялісти думають очевидно, що своїми резолюціями вони зуміють погасити український національних рух. Вони забувають, що вже перед ними инші сили старалися задавити його, та що висліди всіх таки хзаходів були завсіди цілком протилежні. Український національний рух буде рости і кріпшати тим більше, чим більше сил напосядеться на його погашення.

Павло. С.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

5.

Ню Гейвен, Конн.

Підписаний член відділу 370. У. Н. Союза вносить оттакі проєкти:

1) Щоби „Свобода" виходила у більшім обемі, позаяк часопись є поширена по цілій Америці, Канаді та по инших краях, а замало єсть до читання, длятого, що виходить у малім обемі. Думаю, що добре було би, якби виходила на 8 сторін. Потреба рівнож наложити більшу увагу щоби була добра коректа.

2) Що до наших дітей з молодечого департаменту, вношу, щоби їх поставити в ліпшу клясу. Коли є членом до вісімнайцять літ, щоби дістали якусь часть гроший звернену або їх родичі, як буває в інших асекураціях та щоби видавати бодай маленький часопис, хотяй раз на тиждень.

3. Старші члени, котрі дожиють старости (поверх 60 до 70 літ), коли нездібні до праці, щоби їм якусь часть виплатити з їх посмертного.

4) Щоби конвенція могла відбуватися скорше, що три роки, позаяк часами суть справи важні до полагодження а мусять чекати аж до конвенції.

К. Марущак.

„SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДОПИСІ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Гуртуймося!

Трицять-літна ювилейна кампанія Українського Народного Союза продовжається далі. Вільний вступ дає нагоду для кождого свідомого Українця і Українки вступити до сеї організації. Всі повинні не зволікати ні одної години, а негайно вступати в члени сеї найбільшої, могучої і найбезпечнійшої української запомогової орґанізації в Америці.

Добра діяльність і щира праця У. Н. Союза поширила своє імя далеко поміж увесь український народ, нетільки в Америці, а також в кождій закутині старого краю. Кождому відомо, що У. Н. Союз не тілько дбає і щиро працює для добра і розвою сеї орґанізації, а також дбає і щиро працює для добра і розвою цілого українського народу. Також кождому відомо і широко знано, що У. Н. Союз є найзавзятіщим борцем за волю, свободу і власну державу для сорок міліонів українського народу.

Кождий Українець і Українка, жиючи на вільній землі Вашінґтона повинні горнутись і ставати членом і таким борцем, яким є У. Н. Сюз, і ставати в ряди сеї великої, і могучої армії, котра боресь за наше найвище національне добро. З нагоди продовжування ювилейної кампанії У. Н. Союза, товариство Запорожська Січ", від. 234 У. Н. Союза, в Елизабет, Н. Дж., орґанізує нових членів. Кождий Українець, котрий мешкає в сій місцевости і в околици має нагоду вступити і стати членом сего тов., на кождім відбуваючімся місячнім мітинґу, який відбувається в другу пятницю по першім, вечером, в гали Лютвина при 69 S. Park Street.

Кождий член сего тов-в, на случай слабости або каліцтва дістає $6., запомоги тижнево. На случай смерти тов-о виплачує $100., на похорон, або родині, котра находиться тут, або в старому краю.

На похорон виступають всі члени в параді, так, як виступають культурні Американці, і инші культурні народи. В товаристві живе эгода і братерська любов.

Рек. секр., **Н. Ільків.**

ПРОВИДЕНС, Р. АЙ.

З громадського життя.

Вже від довшого часу Українці з Правиденс не дають ніякого знаку життя. Може хто подумає, що тут все спить сном блаженним, однак воно так не є. В правиденс є два відділи У. Н. С. Від. ім. Тараса Шевченка збирає зчаста жертви та висилає до рідного краю на народні цілі. По конець минувшого року вже трету жертву вислалисьмо на рідну школу, інвалідів і т. д.

На річних зборах Тов. Шевченка ухвалено покликати комітет рідної школи. Цей комітет взявся зараз до праці. На його поклик зложили таки на зборах на рідну школу отсі добродії: И. К. Мартинів і С. Сорочка по 3 дол.; Н. Пшоновський, Гр. Бойко, Н. Храпливий і М. Патикевич по 2 дол.; Гр. Болюх 1,25; М. Свідер, М. Варчак, Н. Підодворний, Гр. Дулеба, М. Витязь, І. Жарський, П. Кіндибалюк, П. Накупінський, І. Витязь, А. Сидор і І. Шварок по 1 дол.; М. Волович і О. Завістовський по 50 цнт.; К. Голуб 25 цнт.; А. Лех 50 цнт. — Разом 28 дол.

Вибрано колядників, котрі пішли в день Рождества Христового. По коляді ходили: М. Свідер, І. Витязь, М. Витязь, П. Кіндибалюк і С. Кіндибалюк, а заколядували $33.90. Зложили отсі добродії і добродійки: Н. Пшоновський, Н. Костів, П. Накупінський, О. Рекрут, Д. Сидлярчук, Н. Семибин, А. Брикович, М. Свідер, М. Витязь, Д. Рекрут, П. Котів, В. Рекрут, М. Хольмин, С. Хрущ, М. Пшоновська, С. Кіндибалюк, М. Гушляк, Д. Лободяк, А. Сидор, А. Лех, Гр. Дулеба, І. Витязь, Гр. Болюх, Ф. Ковальчик, М. Помаранський, І. Жарський, М. Хоптовий і М. Волович по $1.00; М. О. Кошуба $2.00; М. Пашник 75 цнт., П. Кіндибалюк 50 цнт.; І. Мурин 40 цнт.; П. Лучка, В. Дерлиця, Н. Ониськів, З. Рекрут і Н. Плішка по 50 цнт. В. Пугач, А. Ковалевська і О. Олійник по 25 цнт. — Разом всего зібрано 61 дол. і 90 цнт.

М. Свідер вислав до Педагоґічного Тов. у Львові, Ринок ч. 10, Галичина, 58 дол.; пересилка і другі розходи 3 дол і 7 цт., що разом робить 61 дол. і 7 ц. Остається 83 цнт. Збірку на Рідну Школу продовжується далі. Всім жертводавцям складаємо сердечну подяку.

Уряд Тов. Ім. Т. Шмвченка,
від. 73 У. Н. С.

УКРАЇНСЬКЕ КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО ОПІКИ НАД ІНВАЛІДАМИ У ЛЬВОВІ ВУЛ. РУСЬКА, ч. 3/II.

Ч.402/24. Львів, 26. падолиста 1924.

Високоповажаний Пан Гр. **Болюх** у Правіденс.

Із глубокою вдячністю спішимо повідомити Вас, Високоповажаний Пане, що так Ваше цінне письмо з дати 27. жовтня, як і переказану через Зем. Гіп. Банк у Львові квоту **30** (трийцять) **амер. долярів** наша канцелярія одержала.

Розділено її між найбільше потребуючих інвалідів Укр. Гал. Армії у краю, як слідує:

Дм. Андрейчук, Пшиничники	20 зл.
Микола Жовнір, Мельнич	10 „
Андрій Жбавинський, Тучапи	30 „
Михайло Волошин, Марківці	20 „
Іван Шоломей, Ліски	10 „
Кат. Гарасимович, оросно старе	20 „
Кравс, ген. УГА на Чехо-Слов.	50 „
Микита Зубко, Ліски, через о. Ріпецького	10 „

Іменем інвалідів складаємо Вам щиросердечну подяку й остаємо з глубокою пошаною до Вас.

Укр. Краєве Тов. Опіки над Інвал. у Львові.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Непідписаний з Шікаго: Непідписані і олівцем написані дописі не беремо під увагу.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО

В Злучених Державах вмерає денно 209 людий наслідком випадків. В пятьдесяти роках се досягне числа людности в Єгипті включаючи Mt. Lebanon і Палестину. Чи Ви знаєте, що витворці цигареток Мюред уживають всіх сил, щоб уліпшити сі цигаретки, котрі стоять так високо, як класична література на поли письменства. Як [illegible]

ПРОЄКТ, ЩОБИ КОНВЕНЦІЯ БУЛА 27-ГО КВІТНЯ.

До Братств, Сестрицтв і Товариств У. Н. Союза.

На день 6. квітня 1925 року назначено XVI Конвенцію У. Н. Союза. Ся конвенція має бути збором усіх культурних сил, усіх інтелігентних чинників, представників згуртованих синів поневоленого народу в найбільшій організації українській в Америці, яка веде по всяк час і вести повинна нашу еміґрацію до добра.

Ся конвенція має показати не лиш нам, але й чужим, що український нарід ступає вже по певній, витоптаній стежці, що встає вже національно, політично й культурно зрілим. Та се буде тоді, коли усі вибрані делеґати зможуть явитись на сю конвенцію.

Тому вважаємо за відповідне звернути увагу У. Н. С. і всіх відділів, що тиждень 6. квітня є тиждень перед латинськими святами, є дуже дорогим в справах матеріяльних, бо всякий є вельми затруджений в сей тиждень.

Всі бизнесмени і робітники по всіх інституціях торговельних, фінансових, будуть заняті та не зможуть явитись на конвенції, а на цім вельми потерпить ся конвенція і У. Н. С.

Тому, Дорогі Браття і Сестри, застановіться та постараймося о се, щоби головний уряд У. Н. С. переніс XVI конвенцію на один тиждень по святах, то є на 21-ого квітня с. р.

Перт Амбой, 21. січня, 1925.

Уряд Товариства Січи, від. 155.
Андрій Яричевський, предс.,
Стефан Куций, касієр,
Дмитро Федишин, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Як се було?

Чого ви куме, такі розхрістані?

— Та я ...бив жінку і на силу від неї вирвався...

— Отже ви кажете, що ці черевики варта ще направляти?

Самособою! Треба лише дати нові підошви і холяви, тай нові обцаси, бо дратва в них іще добра.

Мати (до 5-літного синка): чекай чекай Івасю! Ти знову був нечемний. Як лише прийде тато, я зараз скажу йому.

Синок: Такі то вже ці жінки. Ніщи не вміють вдержати в тайні.

Знавець.

Як взагалі можете ви говорити про жіночі моди, пане директор? Що ви на цьому розумієтесь.

— На цінах.

Ще ні.

Чи бачиш цей плащ, наче на мене шитий.

— Якжеж то? Або Р. Твій?

—Ще ні!

Жебрак застукав до дверей і сказав до хазяйки:

— Ласкава пані, будь ласка подаруйте мені, кяі старі черевики. В моїх уже підошви такі виходжені, що коли я стану на цента можу вам певно сказати, яка то сторона цента.

Залюблений молодець украв своїй улюбленій поцілуя. Дівчина гнівається тому просить в неї прощення.

Прощу тобі лише під тим услівєм, що то вже ніколи не повториться. Чи обіцяєш мені?

— Они цього не прирікаю.

— Коди так, то я прощаю тобі.

— Моя жінка має дуже тяжку ролю у цій драмі.

— Як жеж це? Таж вона не говорить ані слова.

— Якраз тому.

Учителька: Скажи мені, Івасю що то є лицемір?

Івась: То хлопець, щоосміхнений входить до школи.

НАШЕ ЗАБОРОЛО.

Перемиський Укр. Голос пише:

В липні с. р. о. Гарматій звернув бачність нашої суспільности в „Укр. Голосі" на потребу плекання співу (церковного й світського), на велике значінне організації співацьких дружин, хорів, з національного і культурного становища, для національного освідомлення широких народних верств та скріплення народного духа. При сій нагоді відкликнувся до наших музичних ніститутів, щоби подбали про видання потрібних для сеї ціли підручників. — На се візвання відповів я небавом в „Укр. Голосі", що відповідним таким підручником для науки церковного співу може послужити о. В. Матюка Церковно-народний Співаник (130 сторін), виданий накладом Видавництва шкільних книжок у Львові 1911 р., а саме тепер з печатні Наук. Товариства ім. Шевченка вийшов о. В. Матюка Церковно-народний Співаник, зібрав і уложив о. В. Матюк, у Львові, 1924. Перша часть (для початкової науки) в міцній полотняній оправі стоїть 2 зол. поль., а друга значно розширена (267 сторін) в гарній оправі стоїть 12 зол. поль. (Обидва з пересилкою під перепаскою 15 зол. поль. Сі співаники містять найкрасші пок. автором зібрані напіви всіх пісень літурґійних, Тропарі, Кондаки, Прокимени, пісні з вечірні й утрені, великопостні і великодні, на всі празники і коляди. На тій основі можна довести до того, щоби всі вірні співали в церкві і тим двигнути величавість нашого обряду.

До науки світського співу маємо чимало ріжних збірників пісень.

В сій справі церква, школа і читальня в кождій громаді нашій повинні подбати про плеканне всенародного співу, організацію співацьких дружин, а тим двигнемо наш нарід до повної свідомости національної, скріпимо його духа так, що й „адова врата не одоліють" нас. Кожда церква, кожда школа, кожда читальня повинна закупити сі Церковно-народні Співаники о. В. Матюка і на їх основі вести науку співу. Дістати можна обидва Співаники в книгарні Наук. Товариства ім. Шевченка (Ринок 10) або в Книгарні Ставропигійській (УПТ.) улиця Руська 3.

Ал. Барвінський.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПРОРОКОВЕ ОКО

— або —

ІВАСЬ БИСТРИЙ І ЙОГО ПРИГОДИ

за В. Лозинським переповів М. Ценівський.

(Продовження)

(36)

— Не думай зле про мене, не гнівайся, забудь, що сталося! Я все був тобі і буду приятелем і братом. Бачиш, я був певен, що ти не зрадив мене! Оповідали мені в Підбірю, що ти викопав це, що я віддав тобі, бачили тебе, як ти викопав і втік. Мене за це ждало велике нещастя, бо Мідопак і Ринґаш мене самого мали за зрадника і злодія. Ніхто не вірив мені, як то було між нами. Коли я тебе нечайно з вікна коршми на дорозі побачив, хотів я насамперед сам із тобою говорити. Та колиб цей Мідопак побачив був із тобою, а то недобрий чоловік і заїлий як голодний вовк на степу, був би мене підозрівав у зраді. Тому я вислав його з тим знаком і словом за тобою. Мені ходило про мого батька, не про мене, бо Мідопак і Ринґаш мали мені дати гроші на викуп. Без цього ж я і шелюга не видістав був би від них. Але тепер усе гаразд і будь ти мені і брат і друг, як давніще — і Бог тобі заплать за все.

Потім узяв мене Опанас до окремого шатра. Прикликав Мідопака, Ринґаша й Семена. Щойно тут я оповів усе, як було і що цей мішочок із залізною пушкою мусів віддати в руки Вороби, бо хотів безпешно заховати його, як вибирався у Туреччину. Иншої ради для мене не було, бож я сам мусів рятуватися втечею зі Львова.

Хвалили мене всі, що я зробив, як було треба і вірно додержав присягу і це признали, що я більше дбав про додержання присяги як про власну користь і про власне здоровля. Один лише Мідопак нахмарено глядів перед себе, начеб не довіряв. Потім почав відгрожуватися і клясти, аж Опанас і Ринґаш узялись до нього гостро і навіть шаблями погрожували. Семен зірвався з місця, вдарив по шаблі, почервонів цілий, а з очий начеб живі іскри сипалися йому.

— Мідопак, бісів сину, собача душе, гадюко — викликнув дуже сердито, — ти чого гаркаєш і гавкаєш і кусати хочеш, підла душе! А хто тобі все оповів, чи не я? А хто Мордахові відібрав? чи не я? А чиє то було щастя? моє чи твоє? А колиб я був Мардаха не стрінув, де була би твоя частина? А колиб я був затаїв, що я відібрав жидови і колиб був задержав це собі, відкіля ти був би знав це, ти дурна голово, ти! За це, що я був вірний, то нас маєш за Юдів, що я був дурний, то ти хочеш бути мудрий і ліпший від нас! Стули морду твою перерубану, бо ще тобі її раз перерубаю, впоперек перерубаю, навхрест, щоби ти був назначений ледащо.

І вже Семен брався до шаблі у загорілості своїй. І хто зна на чому булаб скінчилася ця суперечка, та вмішався в усе Опанас і розлучив їх. Каже:

— Буде, як Бог дасть! Меніж Бог дав уже тепер більше, як варта це, за що чіпляетеся цього хлопця, бо я врятувався від страшних мук і смерти. Чи ця наша добича найдеться чи ні, ти Мідопак будь спокійний, ми тобі заплатимо твою частку. Ще старий Бедришко щось варта і його слово також щось варта! Поїдемо сміло до Львова. Найдеться — слава Богу! поділимося справедливо. Не найдеться — також слава Богу! По його волі буде.

Врадили, що Опанас із Семеном і Мідопаком, бо Ринґаш здався зовсім на Опанаса — поїдуть зі мною до Львова. Я підчас цілої цієї наради думав лише про Воробу, чи додержав він мені присягу тай що буде коли зрадив? Чи повірять мені тоді, що я говорив правду тай чи скінчиться вкінці ця вся біда, чи я перед цими чесними людьми у Львові, котрі сьогодня певно мають мене за злочинця, стану нарешті сміливо, з чистою правдою і без ніяких тайн у серці, як чоловік невинний і гідний їх приязни?

Та коли мені станув перед очима Вороба, такий, який я його добре знав і яким показався для мене в лихій пригоді, захмарений чоловік, але чесний і вірний, перестав я безпокоїтися. Я був певен, що не заведуся на ньому.

Хотіли мене після цієї наради конче задержати в таборі через ніч, щоби я був на їх забаві. Та я дуже просився, бо знав, що там у Камянці певно вже гнівається пан Захнович, а батько дуже журиться, що я так довго не вертаюся.

Дали мені коня, а Семен сів на другого й відпровадив мене аж до Камянця. По дорозі оповідали ми собі наші всі пригоди, від хвилі коли Семен мусів покинути Підбіря. Коли я оповів йому як гайдук із турецьким жидом Кара Мордахом шукав мене у Львові і як мене хотіли спіймати і брати на муки до ратуша. Колих я згадав йому, як то мені оповідав золотник Льоренц, що Кара Мордах має листи від багатих панів і від самого семигородського князя та що може дальше буде переслідувати нас, Семен викликнув:

— Кара Мордах? Вже він нікого не вкусить, пес зрадливий! Згинув, як заслужив. Жаль лише мені дуже, що не з моєї і не з козацької руки! Попався в руки волоського господаря Томжі, з котрим мав свої порахунки і котрого також обманув на свій спосіб і зрадив. Веліли жидови відтяти голову. Голова його на високому палі дві неділі сторчала на полі під Ясами, а тіло голодні собаки розшарпали.

XVII.

ЯК СПИСАВСЯ МАТВІЙКО.

Пан Захнович мав іще задержатися кілька днів у Камянці. Дорога до Львова мала бути довга, бо ми дуже помало їхали, часто попасали, ночували задля цих коний, котрих пан Захнович хотів привести до дому гладких і здорових, щоби огня й тіла не втратили. Камянецькі Вірмени мали свою почту. Я написав два листи: один до пана Невчаса, другий до матері. Я просив, щоби цей мій лист Марійка вислала паном Зибултом. Радів я дуже, як писав ці листи, бо в душі бачив, як мати зрадіє, коли дізнається, що я батька з поганських рук щасливо видобув і сам із ним до неї вертаюся.

Зате мій батько, чим до дому близше, тим був смутніщий. Бо я не в силі був укрити перед ним цього, що підстароста і Кайдаш відібрали йому війтівство і маму з її хати так негідно прогнали, тай так нас у жебручих дідів перемінили. Журився і бідкав усе більше, що аж жаль серце стискав, глядіти на нього. То знову впадав у страшну лють, страшно відгрожувався підстарості і гайдукови, що обом їм сокирою голови на тріски порубає, хоч би йому за це прийшло повиснути.

Я старався розрадити його як міг. За примір подав я, що Бог не кинув його в неволі і мене, вбогого хлопчака вибрав, щоби виявити свою ласку, я без гроша, без науки, без досвіду, таки до нього на далеке море потрапив і до батьківщини привів його.

— Хай би я був марно загинув між поганами, — нарікав батько — як я мав потрапити на те, що мені тут між своїми, в християнській країні судилося. Там не гірші люди, як тут. Волю невірного Турка, як такого підстаросту або гайдука. Вони там християн за худобу мають, це правда, але для себе вони справедливі й кривди такої Турчин Турчинови не заподіє, як мені християни зробили. Та щоби я мав голову схилити під катівський меч, то таки мушу відімститися. Волю смерть, як за жебраним хлібом по селах ходити або під самбірською церквою руку до людий простягати.

Цілу дорогу батько так журився і нарікав, що й мені вкінці — котрий після таких тяжких пригод повинен був радіти — сумним зробився світ і не такий уже веселий, як іще вчера здавався.

В Золочеві випало нам попасати цілу добу. Я все був цікавий. Отже як скінчив мою роботу коло коней, вибіг я до міста, оглянути місто. Коли минув замок і вже вертаю до заїзду, чую кличе мене хтось по йменні. Бачу: молодий хлопець біжить за мною шкутильгаючи, а як підбіг уже зовсім близько, кликнув:

— Івасю, то ти не пізнаєш мене?

— Матвійко! — викликнув я, бо зараз пізнав, що то кульгавий Матвійко із Підбіря, панотців наймитець, що то його запівалом звали в селі.

Привітався я з ним, вельми радий, як колиб стрінув рідного брата після довгої розлуки й кажу:

— Якжеж було тебе пізнати, коли ти так вистроївся, як яка гетьманська дитина!

Івань я, Матвію, Івась,

А ти думав, що я князь! — відповідає він зараз приповідкою, як то все любив говорити. — Кунтуш є і ґузики світяться на ньому, але під кунтушем підрана сорочка. Бо то колір є, що маю на собі. Кат зна, хто його мав учера на собі і хто завтра мати-ме.

— А чийжеж ти тепе рслуга? — питаю я.

— Я в капелі пана коронного підчашого Сенявського в Бережанах. На скрипці граю в надворній музиці, а то колір наш, музикантів. Жениться у Львові один шляхтич, то наша капеля іде на його весілля. Але ти, Івасю, відкіля ти тут узявся? З учерашнім дощем упав тут?

— Як тут турецький дощ падав, то я з дощем упав, бо вертаю з Туреччини тай і не сам. Батько є зі мною!

Матвійко вирячив очі й уста широко отворив із великого счудування, а потім підскочив високо на здоровій нозі, кривою вивинув начеб у танці, шапку як на „славно!" підкинув у гору й викликнув урядувано.

(Дальше буде).

Вол. Дорошенко.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ.

(З нагоди 25-ліття заложення Р. У. П.).

25. літ тому повстала на Великій Україні перша українська політична партія — Революційна Українська Партія" або скорочено РУП. Про цей ювилей варта пригадати нашому громадянству, бо РУП. відограла великоважну ролю в політичному, громадянському й національному життю Наддніпрянщини. ...першої зорганізованої політичної партії на Великій Україні заслугувавби на таку пригадку, незалежно від її дальшої діяльности. Але тут річ не лише в самому заснуванню партії, а в тому, що вона незвичайно швидко розвивалася й згуртувавши сливе, все молодше, живійше покоління, зробилась дійсним чинником українського життя по той бік Збруча.

Перед РУП спроби українських політичних організацій здебільшого не мали ширшого масового значіння, або й не виходили, й не встигли вийти через поліційні нагінки царату поза вузькі рамці невеличких конспіративних гуртків.

Варто кинути оком на ці спроби. Так у першій четвертині 19 віку мало істнувати а Украї товариство визволення України, але ніяких близших відомостей про нього не маемо. Знаемо тільки те, що в звязку з слідством у справі повстання декабристів (1825 р.) царські власти обвинувачували полтавського дідича Василя Лукашевича не лише в симпатіях до переворотовців, але й у заложенню окремого революційного товариства з чисто українськими цілями. Мабуть поза невеличкий гурток Лукашевичева організація так таки й не вийшла, як що вона взагалі істнувала. Ширші розміри прибрала зате дальша спроба — славетне „Кирило-Методиївське брацтво", заложене десь 1846 р. і викрите вже в 1847. До нього належав цвіт тодішньої нашої інтелігенції на Україні — Шевченко, Костомарів, Куліш, Гулак та инші. Брацтво мало свій статут й обіцяло перетворитися в діяльну організацію. Та тяжкий чобіт Миколи І. задкавив його в самім сливе зародку.

Розправа з Кирило-Методіївцями застрашила всіх і вся на Україні, тимбільше, що й взагалі український рух був проскрібований. Аж по не щасливій для Росії Кримській війні почалася зміна на краще. Повстають на Україні повсюди так звані громади. Але це були швидше Клюби, ніж політичні організації, й поза культурницьку роботу вони таки й не виходили. Брак своеї політичної організації дуже мстився на українському русі, бо все живіще, активніще покоління, що рвалося до безпосередньої боротьби з царатом, опинялося через те в російських революційних організаціях. Правда, в звязку з загально-російським поступово-радикальними революційно-соціялістичним рухом в 70-их роках м. ст. повстають і в нас подібні соціял-революційні гуртки. Але в партію вони й так таки не зорганізувалися. Це був грунт перших українських соціялістів на чолі з М. Драгомановим, С. Подолинським і Ф. Вовком. Назверх діяльність цього гурту виявилися у виданню кількох брошур і журналу „Громада" в Женеві (1878 — 1882).

В звязку з цим гуртом стоїть і перший галицько-український соціялістичний гурток М. Павлика та І. Франка. Пізнійше в 90-их роках Драгоманів та його однодумці дільно спомогали М. Павлика й І. Франка, коли ті знобили радикальну партію. Від галицьких радикалів і їх велико-українських однодумців теж [illegible] радикалами, але знову таки не творили вони ніякої скільки небудь сконсолідованої збитої політичної організації.

В межичасі, по упадку „Громади" й фактичному припиненю діяльности Женевського гуртка аж до відродження цеї діяльности головно на галицькому грунті в часі радикального „Народу", можемо зареєструвати на Україні лише петербурський гурток „українських соціялістів-федіралістів (в р. 1882 —1888). Але й цей гурт не вийшов поза тісні межі студентської конспірації.

Ширші рамці мала спроба політичної організації української молодіжи в початках 90-тих років звязана з іменем покійного дра І. Липи „Брацтво Тарасівців", що мріло про волю України. В брацтві згуртувалося богато української молодіжи, — зякої згодом вийшли чільні представники українського національного руху, але істнувало воно теж не довго (1892 — 1893 р).

Минуло ще трохи часу в Росії почало ще трохи оживлення, яке виявилося передовсім в рухах університетської молодіжи. Почалися так звані студентські розрухи, страйки. З отсим оживленнем звязуеться повстанне в Росії двох революційних партій: соціял-демократичної (1898 р.) й трохи згодом соціял-революційної, що попровадили далі перервану царатом роботу народовольців. На Україні цей рух серед молодіжи довів до заложення своеї власної революційної партії*). Найбільше революційно настроені, активні елементи свідомої української молодіжи невдоволені з пасивности старого культурницького українофільства, що сиділо по замкнених кабінетах за словарною та етнографічною роботою, горіло нестримним бажанням змірятися безпосередно з гнобителем України — царатом а для цього утворити власну революційну партію, незалежну від Росіян. 29 ст. ст. січня (11. нов. ст. лютого) 1900 р. гурток молодих студентів харківського університету на своїх тепер історичних сходинах дав початок новій партії. В зборах цих брали участь: Дмитро Антонович (син відомого нашого історика (тепер професор. мистецтва на Вільному Українському Університеті у Празі), Михайло Русов (вже покійний, син відомого українського статистика Олександра Русова), Левко Мацієвич, що пізнійше, яко капітан трагічно погиб підчас катастрофи аероплячу) й Бонифат Камінський. Ці чотири ентузіясти були основноположниками партії, котрій судилася велика роля.

Теоритичне обгрунтовання змагань нової партії, на просьбу її основників, дав відомий україньский діяч, гарячий самостійник, харківський адвокат Микола Міхновський, що належав у своїм часі до Тарасівців (тепер уже покійний; наложив перед роком на себе руки у київській черезвичайці). Так повстала перша брушура РУП —„Самостійна Україна", яка проголосила боротьбу за незалежну Україну видана у Львові тогож року). Після неї почали появлятися одна за одною й инші брошури РУП призначені для агітації серед народу („Дядько Дмитро", „Козаччина", „Чи є тепер панщина' й ин., а також і партійний орган „Гасло", видаваний у Чернівцях від марта 1902 р.) Рівночасно поцілій Україні закладаються комітети партії, що прибрали назву „Вільних громад". До РУП пристали всі живійші елементи з молодшого покоління, котрі й повели широку й жваву революційну роботу серед молодіжі й селянства. Першим наочним проявом цеї роботи були славетні аграрні розрухи серед селян на Полтавщині й Харківщині в марті 1902 р. В грудні того самого орку скликано перший партійний зїзд, який дав партії кращу організацію, обеднавши доти малозвязані з собою окремі міста „Вільні Громади". Це причинило й до більшої пляновости партійної роботи.

Згодом РУП з невиразної революційної з соціялістичним напрямом партії, перетворюеться на соціял-демократичну, а заразом переносить центр своеї ваги з села до міста (1904 1905 р.).

Ця еволюція спричиню́е вхід із партії елементів, які не годилися на соціял демократичну програму. Так повстала з Лона Руп ще одна партія — НУП (Народня Українська Партія), яка клала натиск передовсім на національне визволення України й стояла за незалежну Українську Република.

Инші українські політичні партії повстали ще пізнійже вже в початках першої революції в Росії (1905 р.) Це були: „Українська Демократична Партія" взорована на російській Кадетській („Конституційних Деморктатів), котра обеднала старше, умірскованійше громадянство, й Радикальна Партія" з Грінченком на чолі, до котрої належали активнійші елементи зі старших громадян. А в тім обі ці партії скоро злилися в одну „Демократично - Радикальну партію" до котрої перейшли й деякі з умірскованих РУП-івців. Партія українських соціяль-революціонерів" повстала ще пізнійше, аж за другої революції.

Так отже РУП. була дійсно першою політичною партією на Україні не лише першою, а якийсь час й одинокою.

Заслуги її в історії українського руху просто величезні. Передовсім вона зберегла для України силу — селенну активної української молодіжи, котра давнійше звичайно пропадала для нас вступаючи через брак своеї до російських революційних організацій. Далі вона дійсно розворушила широкі народні маси на Україні, ставши в обороні їх інтересів. Причинилася вона цим не тільки до соціяльного їх усвідомлення, а й до національного, бо перша понесла в ці маси українські політичн гасла, перша взялася до організуваня й кермуваня їх виступами, перша кинула поміж ними вільну незалежну українську книжку, часопис, відозви, не оглядаючися на страшні цензурні пута, наложені царським урядом на українське друковане слово. РУП. Перша по Драгоманові утворила українську політичну літературу, друкуючи її чи то за кордоном, чи по своїх тайних друкарнях на Україні.

Можна сказати, що новітне національне політичне відродженняУкраїни, якого свідками ми були в 1917 — 1918 р. підготовила саме діяльність РУП. Велика, коли не переважна частина сучасних українських діячів вийшла саме з цеї партії, яка згуртувала кругом себе 25 літ тому цвіт української інтелігенції. Досить сказати, що через РУП. перейшли між иншими отсі діячі: з живих: Антонович Дмитро, Винниченко Володимир, Вороний Микола, Донцов Дмитро, Дорошенко Дмитро, Жук Андрій. Лівицький Андрій, Мазепа Ісак, Меленевський Маріян, Мицюк Олександер, Олесь О., Петлюра Симон. Порш Микола, Садовський Валентин, Скоропис Іолтуховський Олександер, Черкасенко Спиридон, Чехівський володимир, Шаповал Микита, а з покійних: Коцюбинський Михайло, Мацієвич Левко, Русов Михайло, Стешенко Іван, Ткаченко М, Українка Леся, та ин.

Ось чому про недалеку 25-літну річницю заснования революційної Української Партії мусить згадати й ушанувати її ціле українське громадянство.

В нормальних обставинах з нагоди цього ювилею певне появиласяб докладна історія Партії життеписи визначнійших її діячів і таке инше. Тепер про це навіть марити не доводиться. Партійні архиви, або проэгублювалися, або взагалі пропали, а що ще й заховалося, недоступне. Тому слід побажати, щоби бувші члени партії, яких серед нашої великої української еміграції є подостатком, спромоглися бодай на якусь скромнішу памятку, а передовсім списали спомини з своеї діяльности в Партії.

(Новий Час.

*) Докладнішї відомости про Р. У. П. цікавий читач знайде в моїй брошурі: „Революційна Українська Партія", Львів-Київ 1921.

ЗАПРОСИНИ ДО ПЕРЕДПЛАТИ НА 1925 РІК.

Видавництво „Молода кУраїна" наміряе перевести з новим роком 1925 деякі зміни у видаванню журнала для молодіжи і газетки для дітвори. На підставі досвідів, спостережень та голосів з боку родичів і виховників — постановила Накладня Михайла Таранька, яка обіймае в собі Видавництво „Молодої України" і „Світа Дитини" — видавати сі два часописи кождий для себе з окрема.

І. „Молода Україна" виходити-ме як місячник, кождого 1-го в місяци у здвоенім обемі, т. зн. буде мати 32 сторінки чвірки. Кожде число буде у мистецькій трибарвній обгортці, роботи графіка Павла Ковжуна.

В кождому числі буде додаток, з якого при кінци року зложать собі передплатники цікаву й вартісну книжку з царини природних наук.

Цілорічна передплата „Молодої України" виносить 12 золотих, т. зн. один зшиток коштуе 1 золотий.

Для Америки й Канади 2 дол. 50 цт. Для Чехо-Словаччини 84 кор. чеських.

II. „Світ Дитини" буде виходити рівнож як місячник, кождого 15-го в місяци у почвірнім обемі, т. зн. що мати-ме 32 сторінки формату великої вісімки.

Кожде число газетки буде в трибарвній обгортці, а зміст журналика буде богато ілюстрований оріґінальними працями наших найліпших рисівників і малярів.

Цілорічна передплата „Світа Дитини" виносить 6 золотих, т. зн. одно число коштуе 50 сотиків. Для Америки й Канади 1 доляр 25 центів. Для Чехо-Словаччини 42 кор. чеські.

Оба журнали будуть друковані гарними й чіткими черенками і матимуть богато оріґінальних графічних прикрас, як: ініціяли, заставки, кінцівки, то що.

Видавництво упросило на рік 1925 до співробітництва в обох журналах визначних наших поетів, письменників і мистців з краю, як також з еміграції та Закордонної України.

Доси приобіцяли свою співпрацю для обох журналів отсі особи:

Блажкевич Іванна, Бутович Микола, Ваврисевич Микола, Грицак Евген, Гнатюк Володимир, Дорошенко Дмитро, Завадович Роман, Заклинський Богдан, Іайкин Віктор, Карманський Петро, Королів-Старий Василь, Ковалевська-Королева Наталія, Кокольський Микола, Ковжун Павло, Котович Анатоль, Куликівна Софія, Кульчицька Олена, Лакуста Святослав„ Левицький Модест, оЛтоцький Антін, Лотоцький Михайло, Мандюкова рослава, Магир иМкита, Назарук Осип, Опацький Евген, Пачовський Василь, Підгірянка Марійка, Саліковський ОЯлександер, Славінська Марія, Тищенко Юрій (Сірий), Тисовський Александер, Хронович Володимир, Черкасенко Спірідіон і Яремова Слава.

Сподіваемося, що обидва журнали стануть від 1925 на висоті свого завдання і давати-муть найкрасші річи для української молодіжи і дітвори.

„Молода Україна" буде призначена своїм змістом у першій мірі для молодіжи середних шкіл у віці від 12—16 року життя.

„Світ Дитини" буде призначений своїм змістом для дітий у віці від 5—10 року життя. Головно буде надаватися „Світ Дитини" для сільських шкіл, де дітвора зваблена великим числом образків — буде охотно читати сей журнальчик і навикати-ме до постійного читання поза школою, через що піднесеться культурний рівень наших сіл і постійно зростати буде попит за книжкою. Народне учительство повинно в першій мірі занятися розповсюдненнем сього журнальчика по своїх школах.

Для устійнення висоти накладу просить Видавництво усіх дотеперішних передплатників, щоби найдальше до дня 1. січня 1925 р. повідомили: який журнал задумують передплачувати в 1925 році — чи „Молоду Україну", чи „Світ Дитини" — чи обидва сі журнали разом.

Передплату приймаеться найменше на ½ року і мусить вона бути заплачена з гори при замовленню (за кождий журнал з окрема).

Львів, у грудні, 1924.

Видавництво: „Молода Україна" і „Світ Дитини", Львів, ул. Зиморовича, ч. 3.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

МИНЕАПОЛІС, МИН. Бр. св. о. Николая, від. 78, повідомляе, що місячний мітинг відбудеся дня 7. лютого в гали церковній. Кождий член мае явитись на сей мітинг, бо буде вибір нового секретаря позаяк той що був вибраний, нехоче приняти уряду. При сім буде вибір делегата на конвенцію. — Андрій Бончак.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146, подае до відома своїм членам і членицям, що звичайний місячний мітинг відбудеся в неділю, дня 8. лютого 1925, в гали Української ати, 2240 Grayling St. Просимо всіх членів явитися на сей мітинг. Будемо читати Товариський Статут, будемо принимати нових членів. Ще раз пригадуеться родичам щоб вписали свої діти. На сім мітингу вступ вільний до У. Н. Союза і до Товариства. Новий уряд зістав вибраний на рік 1925 як слідуе: М. Ткач, предс.; Іван Підперигора, заст.; Д. Ферлей, кас.; Іван Бабій заст.; П. Андрушків, секр. фін.; М. Кривий, секр. рекорд.; Ілія Дигас, Т. Солодкий, надз. хорих; Т. Михальчук, Н. Ониськів, П. Пригарський, контр. комісія. Наші збори будуть відбуватися як попередно в другу неділю по першім, о год. 12 в полудни. — П. Андрушків.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляе, що надзвичайний мітинг відбудесь о 2. годині попол. в неділю, дня 8. лютого 1925 в гали церковній під ч. 303 Гудсон аве., Рочестер, Н. Й. На порядку нарад е важні справи до полагодження. Проситься члениць явитись на сім мітингу. Будесь принимати нових члениць без вступного до У. Н. Союза і до Сестрицтва. — Юстина Лиса, пр.; Зофія Гунька, секр.

ФРАКВІЛ, ПА. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 242, повідомляе своїх членів, що місячний мітинг відбудеся 8. лютого 1925 о 1-ій годині пополудни в церковній гали. На сей мітинг проситься всіх членів. Таксамо проситься і не членів прибути на сей мітинг і послухати організаційного віча, на котрім буде говорив інспектор 22 Округа У. Н. Союза пан Іван Чепа. Кождий член відділу повинен привести зі собою нового члена до нашого Братства і до У. Н. Союза. Нових членів будесь приймати без вступного до Братства і до У. Н. Союза. — І. Криба, предс.; І. Гарбість, секр.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляеся членів Т-ва „Єдність", від. 163, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 8-го лютого ц. р. в сали Укр. Клюбу, під ч. 847 Н. Франклін вул., точно о год. 2.30 пополудни. Взиваесь всіх членів, щоб прибули на збори і привели своїх знакомих, щоб вони вписались в члени нашого Т-ва і У. Н. Союза, де принимаесь без вступного. Також подаеться до відома, що Т-во устроюе перший бал на 7-го лютого в суботу на Укр. Гали, 849 Н. Франклин. Запрошуеться всіх симпатиків, щоб прибули на баль. Проситься членів, щоб повели сильну аґітацію на баль. — И. Федюк, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. Тов. „Запорожська Січ, від. 67, повідомляе всіх своїх членів, що слідуючі збори відбудуться 8. лютого, в неділю на Liberty Hall. Обовязком кождого члена прибути, а особливо позамісцеві, як рівнож вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані з тов. і з У. Н. Союза. — Олекс. Мерещак, предс.; Вавро Василь, кас.; Іван Хировський, фін. секр., 81 Broad St., Ansonia, Conn.

Один прохожий пішов на цвинтар і побачив там якогось чоловіка, що сидів на гробі. Разураз кликав серед сльоз:

— Чому ти мусів умерти? Чому ти мусів умерти?

Зворушений прохожий спитав:

— То певно похоронений тут ваш найліпший приятель?

Заплаканий чоловік відповів:

— Але де там! Я навіть не знав його.

— Так чогож плачете?

Тамтой підніс заплакане лице:

— Бо то був перший чоловік моеї жінки.

ПОЗІРІ

Сим подаеться до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість мае бути прислана враз з даним оголошенем, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошення мае 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був нас порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свобода".